

LEDARE

Ledare: Bättre relationer - men först ett krig

PUBLICERAD 2004-10-18

UTVALD LÄSNING I DIN MEJLBOX

Skaffa nyhetsbrev

DN:s chefredaktör Peter Wolodarski väljer ut veckans mest läsvärda artiklar.

Antag ett val i ett västerländskt land där en ledande kandidat för fram följande ekonomiska program:

1. Nya, kraftiga begränsningar bör införas i världshandeln. Världshandelsavtalet, WTO, är alldeles för liberalt. Motsvarande gäller för regionala frihandelsavtal.
2. Marginalskatterna bör höjas betydligt för dem med högre inkomster.
3. Kapitalskatterna bör höjas, både på utdelningar och reavinster. Låga kapitalskatter har ingen positiv inverkan på investeringar, nyföretagande och tillväxt. Skatterna bör sikta till jämnare inkomstfördelning, inte tillväxt.
4. Dubbelbeskattningen, kombinationen av hög bolagsskatt och utdelningsskatt, ska behållas.
5. I stället för generellt goda villkor för företagande bör staten ge selektiva subventioner till vissa industrier, till exempel till inhemska bilföretag så att de kan ställa om till miljövänligare bilar.
6. Inget som helst inslag av premiereservsystem, det vill säga personligt sparande, får finnas i det allmänna pensionssystemet.
7. Nej till avreglering av energimarknaden.
8. Absolut nej till varje inslag av skolpeng och fritt val av skola. Skolpeng till fristående skolor tar pengar från de offentliga skolorna. Dessutom försvagas på ett oacceptabelt sätt det system som innebär att alla ska gå i samma offentliga skola.

Var på den politiska skalan skulle vi placera en politiker med ett sådant program?

I svensk politisk miljö är det uppenbart att kandidaten i fråga ligger åtskilligt till vänster om den socialdemokratiska regeringen. Den är för frihandel, numera tveksam till selektiva subventioner till ålderdomlig industri, har accepterat en premiereservdel i pensionssystemet, liksom skolpeng, samt medverkat till avreglering av energimarknaden.

Vår kandidat befinner sig i gränslandet mellan socialdemokratins vänsterflygel och vänsterpartiet, någonstans mellan Marita

Ulvskog och Lars Ohly (om det nu finns någon terräng däremellan).

Den kandidat vars ekonomiska program jag refererat delar av ovan finns i verkligheten. Hans namn är John Kerry och han hoppas bli vald till president i USA den 2 november. Han talar sig varm för att USA ska upprätta bättre relationer med andra länder men tänker själv starta med ett handelskrig.

När jag under besök i Sverige berättat vad demokraterna numera står för i den ekonomiska politiken, har reaktionen nästan alltid blivit stor överraskning. "Det här visste vi inte." "Det har vi inte hört eller läst om." Sant. Eftersom europeiska medier ger all sympati till det demokratiska partiet, får europeisk allmänhet en mycket vinklad bild av alternativen i amerikansk politik. Olika mätningar säger att svenskarna till ungefär 80 procent skulle rösta på Kerry om de hade rösträtt i det amerikanska presidentvalet. En majoritet av såväl liberaler som moderater i Sverige säger sig föredra Kerry framför Bush. Känner de till Kerrys ekonomiska program?

Sanningen är att demokraterna som parti har gått långt till vänster jämfört med Clintonåren. Bill Clinton drev under stort mod och motstånd igenom det nordamerikanska frihandelsavtalet, Nafta, som demokraterna nu i praktiken vill lämna. Clinton var inriktad på att stödja moderniseringen av amerikansk ekonomi - dagens demokrater är fokuserade på att bevara ålderdomliga industristrukturer som borde ha rationaliserats eller utlokaliseras för länge sedan. Clinton reformerade socialbidrag och skatter, så att det skulle löna sig bättre att arbeta - dagens demokrater drar åt det gamla hållet. Clinton undvek populistiska attacker mot företagare och professionellt framgångsrika - dagens demokrater, liksom Al Gore 2000, har populismen som bärande tema (något som Bill Clinton kritiserar i sina memoarer).

Clinton försökte också hålla armlängds avstånd till de starka intressegrupper som vill ha makten över det demokratiska partiet - Kerry har under anpassning till Howard Dean och John Edwards tvärtom inordnat sig under dessa intressegrupper, främst de offentliga lärarfacken och skadeståndsadvokaterna (de som mer än några andra driver upp kostnaderna i amerikansk sjukvård).

De demokrater som vill att partiet ska anta en modern ekonomisk politik och som samlats inom Democratic Leadership Council, saknar fullständigt anklag i det vänsterinriktade, arga, Bush-hatande parti som nu går till val.

Själv skulle jag inte kunna rösta på John Kerry om jag hade rösträtt i USA. Men hur slår populismen i den amerikanska väljarkåren? Genom Amerikas historia har den av och till fått starkt folkligt stöd. Kerry hoppas i år vinna viktiga gamla industristater med hjälp av sin kampanj mot frihandel. Dock finns i dag en ny faktor: "Investerarklassen". 60 procent av amerikanerna har sin trygghet för ålderdomen mest knuten till privat sparande i pensionsfonder, där arbetsgivaren bidragit med en del. Alla dessa amerikaner vet att Kerry vill försämra

skattevillkoren för enskilt sparande. Det kan, vid sidan om kampen mot terrorismen, avgöra presidentvalet.

TEXT

Hans Bergström

© Detta material är skyddat enligt lagen om upphovsrätt